

> Retouradres Den Haag

Raad voor de Leefomgeving en Infrastructuur
T.a.v. de heer De Graeff
Postbus 20906
2500 EX Den Haag

Min. BZK
PDGOW/NOVI

Turfmarkt 147
Den Haag
Den Haag
www.rijksoverheid.nl
www.facebook.com/minbzk
www.twitter.com/minbzk

Contactpersoon
Maryam Tallouch
T 0621161696
Maryam.Tallouch@minbzk.nl

Datum **30 OKT 2018**
Betreft Adviesaanvraag ontwerp Nationale Omgevingsvisie

Kenmerk
2018-0000830558

Uw kenmerk

Geachte heer De Graeff,

In 2015 heeft het kabinet aan uw Raad voor de Leefomgeving en Infrastructuur (RLI) advies gevraagd over totstandkoming van de Nationale Omgevingsvisie (NOVI). Het advies is belangrijke input geweest voor de Startnota NOVI, verschenen in februari 2017. Nu vraagt het kabinet opnieuw advies aan de Raad, nu gericht op het kunnen maken van een ontwerp Nationale Omgevingsvisie dit jaar.

Begin april heeft het kabinet in de voorjaarsbrief haar ambities en prioriteiten ten aanzien van de NOVI neergelegd. Op 5 oktober jl. heeft het kabinet het zogenaamde Kabinetperspectief op de NOVI uitgebracht.

Om de belangrijkste keuzen tot uitvoerbaar omgevingsbeleid uit te kunnen werken vraagt het kabinet advies over de koppeling tussen de beleidsinhoud en de sturings- en governancekant van beleid. Aan uw Raad vraagt het kabinet juist advies op deze koppeling. Uw advies zal worden gebruikt bij het opstellen van de ontwerp-NOVI.

Het kabinet overweegt onderstaande uitgangspunten voor sturing en governance in de NOVI vast te leggen en uit te werken. Op die uitgangspunten, zoals samengevat ook verwoord in het Kabinetperspectief (bijgevoegd) vraag ik uw advies. Mijn vraag zal ik hieronder nader specificeren.

Uitgangspunten

Werken als één overheid

De maatschappelijke opgaven van nu manifesteren zich op lokaal, regionaal, nationaal, Europees en mondiaal niveau. Vaak spelen ze op meerdere schaalniveaus tegelijk en liggen oplossingen niet in het bereik van één overheidslaag. Een toenemend aantal maatschappelijke opgaven zijn alleen op te lossen wanneer gemeenten, provincies, waterschappen en Rijk als één overheid samenwerken met maatschappelijke partners en bewoners. Wij werken samen op basis van een partnerschap waarbij elke overheid een bijdrage levert aan de opgave. We staan een aanpak voor waarbij de gezamenlijke opgave centraal

staat, en deze niet wordt opgeknipt langs de lijnen van formele bevoegdheden. Iedereen draagt bij vanuit zijn eigen verantwoordelijkheid en mogelijkheid.

In aansluiting op het regeerakkoord 'Vertrouwen in de toekomst' (2017-2021) kiezen we met de NOVI voor interbestuurlijke en interdepartementale samenwerking bij de aanpak van grote opgaven op het gebied van de fysieke leefomgeving. In de NOVI maken we keuzes over de uiteenlopende belangen die claims leggen op de beperkte fysieke leefomgeving. Ook op provinciaal en gemeentelijk niveau wordt gewerkt aan omgevingsvisies. Om de opgaven gezamenlijk daadkrachtig op te pakken is het van belang dat deze visies en de programma's, uitvoering en beheer die hieruit voortvloeien elkaar versterken en op elkaar aansluiten.

Naast taakverdelingen tussen bestuurslagen is ook de werkwijze en verantwoordelijkheidsverdeling binnen het Rijk nog punt van discussie: wie is 'systeemverantwoordelijk' en wat houdt systeemverantwoordelijkheid in? De huidige cultuur van samenwerking tussen bestuurslagen en ook binnen het Rijk is geënt op de oude, sectorale en departementale manier van werken. Een dergelijke werkwijze past niet goed bij de integrale opgaven waar in de NOVI het accent op ligt. Hoe zorgen we ervoor dat integrale opgaven ook op Rijksniveau integraal opgepakt en uitgevoerd worden?

Regionale verscheidenheid

Nederland is een divers land. De leefomgeving kent grote regionale verscheidenheid: van natte veenweiden tot verloederde stadswijken, van aardbevingengebied tot economische toplocatie. Deze geven urgentie en identiteit en vragen om verschillende aanpak waarin de waarden in het gebied doorklinken. Hoe groot de verschillen soms lijken, stad en land, regio's en landsdelen zijn onderling verbonden en vormen één systeem. Inhoudelijk is dat een belangrijke *verandering*: niet de functie inpassen, maar vanuit het gebied redeneren bij het ontwikkelen en combineren van meerdere bestaande en nieuwe functies.

We nemen regionale variëteit als uitgangspunt voor onze benadering. De regio is in toenemende mate de relevante schaal om opgaven voor de fysieke leefomgeving op te pakken. Veel urgente maatschappelijke opgaven kunnen alleen gerealiseerd worden door een gezamenlijke en samenhangende inzet. Regionale partijen (samenwerkende gemeenten, provincies, waterschappen, bedrijven en kennisinstellingen) en het Rijk hebben elkaar nodig om effectief en in samenhang deze regionale en nationale opgaven op te kunnen pakken. Het Rijk staat met de provincie en het lokaal bestuur, en maatschappelijke partners, naast elkaar als partners in een regio. Vanuit deze positie werken ze samen. Aanpak van samenhangende opgaven binnen de leefomgeving worden vaak nog aan verschillende tafels besproken. Belangrijke, samenhangende opgaven horen aan één tafel op het daarbij passende schaalniveau.

Schaal, legitimiteit en overzichtelijkheid

De opgaven spelen dwars door schaalniveaus, beleidsterreinen en bestuurlijke grenzen heen. De schaal waarop deze het beste kan worden aangepakt verschilt per opgave en per gebied. Wij houden rekening met deze variëteit en maken

verschil tussen regio's in aanpak en arrangementen (ruimte voor maatwerk), zowel naar omvang van de regio als op de inhoudelijke opgaven waar de samenwerking wordt gezocht.

Vraag aan de Raad

Mijn vraag aan uw Raad is hoe deze hoofdlijnen van governance en sturing, al dan niet aangepast, effectief ingezet kunnen worden voor het realiseren van de inhoudelijke prioriteiten van het kabinet, zoals neergelegd in het Kabinetsperspectief. Uiteraard kunt u ook bij die hoofdlijnen uw kanttekeningen of toevoegingen plaatsen.

De opgave voor de NOVI is de governance en sturing in goede verhouding te zetten met de inhoudelijke richting van de in de NOVI te maken keuzen in het omgevingsbeleid. Governance, sturing en inhoud kunnen nu eenmaal niet los van elkaar gezien worden. Niet voor niets heeft het kabinet uit een eerder advies van uw Raad, het 'opgavegericht werken', overgenomen.

Het kabinet wil begin 2019 een ontwerp-NOVI gereed hebben. Dat vraagt een strakke sturing op het proces en zet ook deze adviesaanvraag onder tijdsdruk: ik vraag uw Raad daarom of het mogelijk is uw advies in november van dit jaar te leveren. Ik heb begrepen dat u gegeven de al gedane vooronderzoeken het mogelijk acht om in november het advies gereed te hebben.

De minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties,

drs. K.H. Ollongren

